

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ

**XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ**

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

**(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України
за допомогою відеоконференц-зв'язку)**

*18–19 травня 2017 року
м. Тернопіль*

У двох томах
ТОМ 1

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2017

УДК 378:61(063)(477)

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай.

Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ (Тернопіль, 18–19 трав. 2017 р.) : у 2 т. / Терноп. держ. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2017. – Т. 1. – 211 с.

му закладі на кафедрі всі навчально-методичні матеріали для англійських студентів для аудиторної та позааудиторної роботи перекладено на англійську мову (лекції, методичні рекомендації, тестові завдання, питання для залікових занять) з мультимедійним супроводом.

Викладання дисципліни «Хірургія» англійським студентам в методологічному плані не відрізняється від освітлення даної програми вітчизняним студентам, але потребує від викладача англійською мовою не тільки досконалого володіння цими програмами, а й глибокого володіння їх мультимедійним супроводом.

Вимоги сучасності в системі освіти вищої школи передбачають впровадження в навчальний процес інформаційно-комп'ютерних технологій. Саме вони створюють умови для розширення можливостей викладання дисципліни, застосування мультимедійних систем поширюють доступ студентів до наступних джерел інформації: зображення, картинка, аудіокоментарі, цифрове відео.

Нами застосовуються усі відомі засоби зберігання й обробки інформації: фотографічні зображення дають можливість наочного ілюстрування клінічних проявів певного захворювання; демонстрація навчально-наукових фільмів має за мету підвищення ефективності викладання навчального матеріалу; аудіоматеріали відтворюють певні звукові феномени вивчаємої теми.

Застосування інформаційно-комп'ютерних технологій в процесі викладання дисципліни англійським студентам дозволяє досягти накопичення та зберігання досить великих об'ємів інформації, удосконалити передачу та поліпшити подачу студентам необхідної інформації у доступних та легкозасвоєваних формах. Більш того, демонстрація виписки з історії хвороби, рентгенограм, да-

них УЗД, результатів ФГДС, характерних для вивчаємих патологічних станів значно підвищують ефективність засвоєння тем та дозволяють моделювати конкретні клінічні ситуації за відсутності тематичних хворих.

Крім того, застосування мультимедіа в навчально-освітньому процесі англійським студентам сприяє підвищенню зацікавленості до навчання, стимулюють розвиток опанування самостійної роботи студентів з наданим матеріалом, що, в свою чергу, формує не тільки здатність до аналізу тематичних даних, а й вміння формулювати самостійне мислення.

Висновок. Використання новітніх освітніх технологій при вивченні англійськими студентами дисципліни «Хірургія» дає можливість створити засоби впливу на мотивацію студентів та покращити рівень сприйняття навчального матеріалу, поліпшити взаємодію викладача зі студентами в умовах вимог до сучасного викладання дисципліни в вищому медичному закладі.

Література:

1. Денисова, Ж. А. Мультимедийная презентация языкового материала как методический прием [Текст] / Ж. А. Денисова, М. К. Денисов // Иностранные языки в школе – 2008. - №3. – С. 20-27.

2. Міщенко О.А. Види мультимедійних засобів навчання /Педагогічні науки/ Стратегічні напрями реформи системи освіти. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, http://www.rusnauka.com/25_DN_2008/Pedagogica/28714.doc.htm.

3. Молянинова О.Г. Мультимедиа в образовании (теоретические основы и методика использования): Монография. - Красноярск: Изд. КрасГУ. 2002. 300 с.

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ПО ХІРУРГІЇ

В. І. Лупальцов, А. І. Ягнюк, О. В. Мірошніченко

Харківський національний медичний університет

Вступ. При викладанні хірургії на сучасному етапі реформування медичної галузі необхідно враховувати питання як особистої підготовки сімейного лікаря так і постійно зростаюче значення професійної компетенції, яка повинна відповідати державним стандартам вищої медичної освіти сьогодні[1,2].

Основна частина. Враховуючи поради М.І. Пирогова, що перед навчальним університетським планом повинні стояти завдання «... навчати і випускати лікарів, здатних відразу після закінчення медичного факультету приступити до самостійної лікувальної діяльності», нами на протязі останніх років надзвичайно велике значення, надається в оволодінню студентами практичними навичками. Це передбачає перед усім поглиблене вивчення особливостей методології огляду хірургічних хворих, відпрацювання виконання основних симптомів, діагностичних та реанімаційних маніпуляцій, базових умінь виконання невідкладної лікарської медичної допомоги, а також розгляд питань диференційної діагностики гострих хірургічних захворювань. У результаті студенти повинні навчитися не тільки запідозрити гостру хірургічну патологію, але й правильно скласти подальший план дій та надати за потребою, в межах можливостей, невідкладну допомогу.

Організація навчального процесу під час практичного заняття передбачає раціональне поєднання навчання біля ліжка

хворого та елементів імітаційного навчання. Це обумовлено тим, що не завжди є тематичні пацієнти, відповідно теми заняття та обмеженою можливістю відвідування операційної та перев'язочної. Тому під час проведення практичних занять викладачі кафедри широко використовують ілюстративний матеріал у вигляді мультимедійних презентацій, клінічних випадків і навчальних фільмів. Але слід ще раз зробити акцент на тому, що застосування під час практичного заняття вище наведених методик в жодному разі не може замінити “живого” спілкування студента-медика з пацієнтом.

Нами відмічено, що якість підготовки студента можливо значно підвищити впровадженням імітаційного навчання, яке є додатковим етапом медичної освіти. Імітаційне навчання має ряд переваг загальнонавчальних медичною спільнотою, а саме реалістичне відтворення об'єкта втручання або ситуації, не обмежена кількість повторів виконання та не залежність від роботи клініки, об'єктивна оцінка дій студента та можливість корегування помилок. Разом з цим слід відзначити відсутність імітаційного навчання в програмах з хірургії.

На жаль із-за дорожечі обладнання умовно доступними для кафедри є тільки електронні навчальні програми, тоді як більш вартостні високотехнологічні електронні та комп'ютерні манекени, роботи-симулятори потребують організації окремого навчального центру.

На наш погляд такий підхід до викладання практичних навичок сприятиме удосконаленню як діагностичних, так і практичних умінь майбутнього лікаря.

Висновок. Запорукою досягнення мети підготовки висококваліфікованого лікаря є оптимізація викладання практичних навичок з використанням елементів імітаційного навчання та живих прикладів викладача.

ПРОВЕДЕННЯ МАЙСТЕР-КЛАСУ З ПИТАНЬ АЛГОРИТМІВ ДІАГНОСТИКИ ТУБЕРКУЛЬОЗУ ЗІ СТУДЕНТАМИ ІV КУРСУ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ – ПРОБЛЕМИ ТА НАПРАЦЮВАННЯ.

І. Я. Макоїда, М. М. Островський, О. Б. Молодовець

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

Вступ пізня діагностика туберкульозу пов'язана з невідомістю пацієнта та відсутністю постійної настороги у лікаря загальної практики [1]. Доволі часто хворі «підорожують» від спеціаліста до спеціаліста [3]. У світлі даної ситуації, постає питання підготовки фахівця, котрий міг би своєчасно застосувати діагностичний алгоритм направлений на раннє виявлення туберкульозу [2].

Основна частина з метою підготовки висококваліфікованих лікарів, на кафедрі проводиться майстер-клас з питань алгоритмів діагностики туберкульозу для студентів 6-го курсу медичного факультету. Поєднуючи теоретичну інформацію з самостійним практичним вирішенням кейс випадків, студент має змогу зрозуміти особливості ведення фтизіатричних хворих. Рольові ігри, з включенням спеціалістів різних профілів, допомагають зрозуміти інтегрованість проблеми туберкульозу в усі ланки медицини.

Література.

1. Дівнич Т.Я. Новітні технології навчання у підготовці майбутніх лікарів-стоматологів / Т.Я. Дівнич // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип. 4(2). – С. 39–42.

2. Деякі аспекти реформування вищої медичної освіти / Ю.М. Колесник, Ю.М. Нерянов, М.О. Авраменко та ін. / Медична освіта. – 2013. – № 2. – С. 69–72.

Висновок. Отже, можливість навчитись формувати алгоритми діагностики туберкульозу на усіх рівнях медичної допомоги, формує майбутніх лікарів, як впевнених в собі, уміючих віднайти швидкі рішення проблем спеціалістів.

Література.

1. Aseev A.A. The use of information technology in teaching of Phthiopolunology in medical school [Text] / A.A. Aseev // Tuberkulez i bolezni lehkikh. – 2011. – No 4. – С. 41–46.2.

2. Pometun O. I. Modern lesson: Interactive Training Technolgies: Methodological manual / O. I. Pometun, L. V. Pyrozhenko. – K.: A.S.K., 2005; 2006. – 192 s.

3. Pulmonology and phthiisology (in two volumes) [text]: National textbook for medical interns universities IV level of accreditation / pid red. Yu. I. Feshchenka, V. P. Melnika, I. H. Ilnytskoho. – Kiiiv-Lviv : PRAT "Lvivska knyzhkova fabryka "Atlas", 2011. – 1363 s.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ СТУДЕНТАМИ-СТОМАТОЛОГАМИ ХІРУРГІЇ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

С. В. Малик, А. Л. Челішвілі, Р. Б. Лисенко, Д. В. Капустянський, М. В. Безручко, О. С. Осіпов, О. П. Кучер, В. С. Дробовський

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

У зв'язку із запровадженням кредитно-модульної системи організації навчального процесу визначились протиріччя між збільшенням завантаженості викладачів, значним обсягом витрат навчального часу на оцінювання, якістю самостійної роботи студентів і недостатнім фінансуванням вищої медичної школи та, як наслідок, проблемами у матеріально-технічному оснащенні вищих навчальних закладів.

Інновації в системі медичної освіти тісно пов'язані із впровадженням сучасних галузевих стандартів вищої медичної та фармацевтичної освіти, запровадженням системи ліцензування та сертифікації фахівців. Все це спонукало до перегляду змісту медичної освіти та розробки нових науково-педагогічних підходів та інновацій у підготовці фахівців з напрямку "медицина" [3].

Сучасний фахівець-стоматолог з вищою медичною освітою повинен постійно підвищувати свій професійний рівень, володіти основними знаннями, уміннями, навичками, які дозволяють забезпечити профілактику, діагностику та лікування не тільки стоматологічних захворювань, але й загальносоматичних патологічних станів, що можуть загрожувати життю, здоров'ю та працездатності людини.

На кафедрі хірургії заняття проводяться зі студентами стоматологічного факультету 2, 3 та 4 курсів.

Обсяг навчальних годин з дисципліни «Загальна хірургія», яка вивчалася студентами на 2 курсі, складав: кредитів ECTS – 1,75; кількість годин: всього – 52,5, з них аудиторні – 40, самостійна робота студентів – 12,5. З 2016 року предмет «Загальна хірургія» виключений з плану.

Обсяг навчальних годин з дисципліни «Хірургія» складає: кредитів ECTS – 5,5; кількість годин: всього – 165, з них аудиторні – 110, самостійна робота студентів – 55; в тому числі, 3-й курс: кредитів ECTS – 2,5; кількість годин: всього – 75, з них аудиторні – 40, самостійна робота студентів – 35, 4-й курс: кредитів ECTS – 3,0; кількість годин: всього – 90, з них аудиторні – 70, самостійна робота студентів – 20.

Програми навчання складені співробітниками кафедри, погоджені на засіданні завідувачів однопрофільними кафедрами, затверджені ЦМК МОЗ України в 2011 році [1,2].

На кафедрі розроблені та видані методичні посібники із загальної хірургії, спеціальної хірургії та хірургії надзвичайних ситуацій.

<i>Н. В. Кривцова</i> ВИЩА МЕДИЧНА ОСВІТА: СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ЇЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ	124
<i>І. А. Кріль, І. С. Лісецька</i> ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ V КУРСУ ДО ЛІЦЕНЗІЙНОГО ІНТЕГРОВАНОГО ІСПИТУ «КРОК-2. СТОМАТОЛОГІЯ» З ПРЕДМЕТА «ДИТЯЧА ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ»	125
<i>А. В. Кудівський, С. А. Моргунова, М. Л. Головаха, І. В. Шишка, В. Г. Іваньков</i> ОНЛАЙН-КУРСИ ЯК ОДИН З ЕЛЕМЕНТІВ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ (ОЧИМА СТУДЕНТІВ).....	125
<i>Н. М. Куласць</i> ВИКОРИСТАННЯ УНІФІКОВАНИХ КЛІНІЧНИХ ПРОТОКОЛІВ ЯК СТАНДАРТІВ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ СТУДЕНТАМ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	127
<i>Р. В. Куцик, Т. Ю. Огієнко, Л. М. Куровець, С. А. Огієнко</i> СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ ТА ІМУНОЛОГІЇ В СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	128
<i>Л. І. Кучеренко, О. О. Портна, З. Б. Моряк, Л. Г. Черковська, О. В. Хромильова, Г. Р. Німенко</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАСВОЄННЯ СТУДЕНТАМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ХІМІЇ	129
<i>М. В. Лелека, О. М. Заліська, О. З. Барчук</i> АНАЛІЗ СИСТЕМИ ЛІЦЕНЗІЙНИХ ІСПИТІВ ІЗ ФАРМАЦІЇ У США	129
<i>І. В. Летік, В. М. Сінайко, О. В. Васильсва, А. О. Олейнік, О. В. Крайненко</i> МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	130
<i>В. М. Лехан, М. І. Заярський, Л. В. Крячкова, О. П. Максименко, В. Г. Кий-Кокарева, Л. О. Гриценко</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я.....	131
<i>І. В. Лецина, Т. П. Мозгова</i> ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ СТУДЕНТІВ В СИСТЕМІ АДАПТАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ ЛІКАРЯ	132
<i>Л. В. Літвінова, Ю. А. Дьомін</i> ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В ОФТАЛЬМОЛОГІЇ	132
<i>І. С. Лобанова</i> ВАЖЛИВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ І НАБУТТЯ НАВИЧОК КУРАЦІЇ НЕВРОЛОГІЧНИХ ХВОРИХ У СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ НЕВРОЛОГІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ	133
<i>В. І. Лупальцов, А. І. Ягнюк, К. О. Вандер, С. С. Кітченко, О. В. Мірошниченко</i> ВИКЛАДАННЯ ХІРУРГІЇ АНГЛОМОВНИМ СТУДЕНТАМ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ.....	133
<i>В. І. Лупальцов, А. І. Ягнюк, О. В. Мірошниченко</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ПО ХІРУРГІЇ	134
<i>І. Я. Макоїда, М. М. Островський, О. Б. Молодовець</i> ПРОВЕДЕННЯ МАЙСТЕР-КЛАСУ З ПИТАНЬ АЛГОРИТМІВ ДІАГНОСТИКИ ТУБЕРКУЛЬОЗУ ЗІ СТУДЕНТАМИ IV КУРСУ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ – ПРОБЛЕМИ ТА НАПРАЦЮВАННЯ.....	135
<i>С. В. Малик, А. Л. Челішвілі, Р. Б. Лисенко, Д. В. Капустянський, М. В. Безручко, О. С. Осінов, О. П. Кучер, В. С. Драбовський</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ СТУДЕНТАМИ-СТОМАТОЛОГАМИ ХІРУРГІЇ В УМОВАХ КРЕДИТНО- МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ	135
<i>Н. В. Манащук, Н. В. Чорній, С. І. Бойцанюк, А. В. Чорній, М. С. Залізняк</i> ОСОБЛИВОСТІ ПОДАВАННЯ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ КРЕДИТНО- ТРАНСФЕРНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ	136
<i>О. В. Марчук, О. Г. Буряк</i> ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ МЕДСЕСТРИНСЬКОГО ВІДДІЛЕННЯ В КУРСІ ОФТАЛЬМОЛОГІЇ	137
<i>І. В. Мельник, Т. І. Фаріон, М. О. Поліщук</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЮ ЛІТЕРАТУРОЮ – ВИМОГА З ПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВІДПОВІДНО ДО ЛІЦЕНЗІЙНИХ УМОВ ПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	138
<i>Н. С. Михайловська, О. О. Лісова, Т. В. Олійник</i> НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ НА БАЗІ СИСТЕМИ MOODLE ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ СУЧАСНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ...144	
<i>В. М. Михальчук, О. К. Толстанов, О. Л. Нестерець</i> ПІДГОТОВКА УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	145